

Referanse: 2023/240

Dato: 28.09.2023

Referat fra møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: 27.september 2023

Sted: Kulturdirektoratet, Mølleparken 2.

Fra arbeidstakersiden	Fra arbeidsgiversiden
Peter Helland Hansen, LO Halvard Leirvik, LO Asle Bakken, LO	Tor Svarva NHO Handel og service Kitty Krohn Riege, Spekter Natasha Bjørnset Reksten, Virke
	Andre organisasjoner
	Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Duodji Einar Stamnes, Norsk Håndverksinstitutt Hildegunn Bjørgen, Kulturdirektoratet
Fra lærerorganisasjoner	Fra skoleeier
Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet Svein Anders Tjernsbekk, Utdanningsforbundet	Jørn Olav Bekkelund, KS Jan Kristian Vestjord, KS
Fra Elevorganisasjonen	Fra Utdanningsdirektoratet og Sametinget
Amalie Taksdal	Jorunn T. Leegaard, fagansvarlig fra sekretariatet for SRY og faglige råd

Forfall; Sylvi Berg, KS, Billy Lätt, YS, Egil Sundet, NHO Norsk Industri, Bjørn Arne Nordahl, SL, Inger Anne Klemetsen, Sametinget.

Velkommen til Kulturdirektoratet, og informasjon om direktoratets arbeid

v/ Inga-Lill Sundset seksjonssjef kulturarv og museum

Orientering om direktoratets samfunnsoppdrag og oppgaver, og om tydeligere skiller mellom direktoratrolle og sekretariatrolle fra 2023. Informasjon om mangfoldig arbeid for vern og videreføring av immateriell kulturarv (Unesco 2003), og samarbeid med nettverk som er nyttige også inn mot arbeid i rådet, f.eks. med utviklingsredegjørelsen.

Se presentasjon vedlagt.

Innledning fra Riksantikvaren om satsinger og arbeidet med Håndverkstrategi - og oppfølging av seminaret 7.-8.september om utviklingsredegjørelse

v/ Turid Kolstadløkken og Jorid Martinsen

Innledning om drivere og markedssituasjonen for tradisjonelt håndverk framover, om nytt bevaringsprogram for kirker, og om utvikling av en Håndverkerstrategi som skal være klar i 2024. Det vil være behov for både håndverkere med kompetanse på vern og istandsetting av bygg (som murere, tømrere, blikkenslagere). Samtidig vil det være et større behov framover for tradisjonshåndverkere for vern og istandsetting av bygg, installasjoner og inventar. Det vil ikke være behov for et stort antall på landsbasis, men det varierer mellom ulike tradisjonshåndverksfag. Det er variasjoner i hvor vanskelig det er å få tak i håndverkere med rett kompetanse i ulike deler av landet. Utdanning blir en viktig faktor for å dekke markedets behov framover, og viktig med tett samarbeid mellom flere myndigheter for å få til gode løsninger. Aktørbildet er bredt, og blir stadig bredere. Arbeidet med Håndverkstrategi ses i sammenheng med RA klimastrategi. FRHDP tar også dette med i prosessene med utviklingsredegjørelsen som skal være klar i mai 2024, og ser behov for samarbeid med andre faglige råd.

Se presentasjon vedlagt.

Sak 2023/36 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Innkalling og dagsorden godkjent.

Sak 2023/37 Struktursaker

Forslag om etablering av garverfaget

Utdanningsdirektoratet har mottatt et forslag fra Museene i Akershus (MiA) og tradisjonshåndverk opplæringskontor og kompetansesenter, om å opprette et nytt særløpsfag med fagbetegnelse garverifaget og yrkesbetegnelse håndverksgarver. Forslagsstiller foreslår at faget skal plasseres i utdanningsprogram for håndverk, design og produktutvikling (HDP), sammen med andre verneverdige tradisjonshåndverksfag.

Anna O.Ytrebø orienterte kort om forslaget, om dialogmøtet 22.9.23 med flere fra bransjen i Norge og fra Sverige, og om prosessen videre.

Fra diskusjonen;

- Det vil være et lite lærefag, på linje med mange av tradisjonshåndverksfagene i HDP og de fleste fagene i 1+3-modell.
- Kan etablering av et fag være en driver for etterspørsel etter kompetanse? Også voksne som ønsker å formalisere sin kompetanse? Kan endringer i samfunnet bidra til etterspørsel etter mer bærekraftige og naturlige materialer? Det er krevende å få tak i materialer i dag. Kan andre virksomheter utvide markedet, f.eks. museer, når det dreier seg om et tradisjonshåndverksfag som viderefører kulturarv?
- Etablering av et fag i en 1+3 modell gjør det enklere i tilbudsstrukturen, men det må likevel være bærekraftige lærebedrifter og et reelt anslag på tilgjengelige læreplasser. Anslaget med 2-4 læreplasser årlig med et svært lite antall lærebedrifter, er det bærekraftig? Prøvenemder og habilitet er en faktor som også må vurderes grundig.
- Avklare teknikker, men må skille mot duodji. Se hen til taksidermistfaget og buntmakerfaget.
- Nordisk samarbeid en mulighet i denne saken? Island kan være et land for å hente informasjon om både marked og utdanning. Nordiske land for samarbeid om f.eks. prøvenemder og læretid?

Vedtak:

FRHDP mener forslaget om etablering av et garverfag må utredes. Rådet viser til innspill og diskusjon i rådsmøtet ang utfordringer og muligheter.

Sak 2023/38 Forslag til lærefag som kan modulstruktureres

Udir modulstrukturerte læreplaner for 13 lærefag i videregående opplæring for voksne (oppdragsbrev 2022-024). Formålet er at flere voksne skal kunne få en opplæring som er tilpasset deres kompetanse, ressurser og arbeids- og livssituasjon. Fra august 2024 skal 13 lærefag tilbys som moduler for voksne i videregående opplæring. I oppdragets trinn 2 er Udir/HK-dir også bedt om å vurdere og anbefale ytterligere lærefag som kan inngå i modulstrukturert opplæring. Som i de 13 modulstrukturerte lærefagene som innføres i 2024, skal eksisterende læreplaner ligge til grunn og sluttvurdering er eksisterende fag- og svenneprøver. I de faglige rådene var det i sak i juni 2023 bred enighet om følgende utvalgsriterier:

- At arbeidslivet i sektoren/bransjen ønsker modulstrukturert opplæring
- Arbeidslivets behov for kompetanse
- Stort rekrutteringsbehov
- Lærefag der andelen voksne som tar fag- og svennebrev er stor

Forespørsel til faglige råd

Udir innledet kort om oppdraget. Utfra utvalgsriteriene bes rådet om det er lærefag som egner seg for modulstrukturering i HDP. På bakgrunn av forslagene vi får inn vil Udir/HK-dir gå i videre dialog med rådene før beslutning om hvilke fag det er hensiktsmessig å gå videre med. Frist er 31. oktober.

Fra diskusjonen;

Rådet ønsker å se på læreplanene som er på høring nå ([lenke her](#)), og på evalueringen som er gjort/er under arbeid ([lenke her](#)). Sluttrapport fra evalueringen skal være klar ca januar 2024.

Det er krevende å skulle ta stilling til spørsmål om nye lærefag for modulisering før rammebetingelser er kjent (forskrift, økonomi, mulig løp fra 19 år etter ny lov). Det er usikkerhet for både fylkeskommuner, men også for små håndverksbedrifter som lærebedrifter som det er mange av innenfor HDP. Det ble drøftet hvordan moduler slår ut på verdiskapningsdelen som lærlinger bidrar med, og som lærebedriftene er avhengig av, for å kunne prioritere ressurser til opplæring. Samtidig ble det pekt på at det er nødvendig å tenke nytt for inkludering av flere, for fleksibilitet for voksne. Søm- og tekstilfag, f eks bunadtilvirkerfaget, ble nevnt både utfra behov i bransjen, for inkludering og fordi det finnes ulike kurstilbud/opplæringstilbud allerede.

Vedtak:

Representanter sonderer i sine ulike fagmiljøer/faggrupper. Sekretariatet lager et kort skriftlig notat med oppdraget, og kort informasjon om modulstrukturert opplæring. Frist for innspill til AU settes til 25.oktober. AU vurderer og sender Udir innspill innen 31.oktober.

Sak 2023/39 Utviklingsredegjørelsen og arbeidet videre - oppfølging seminar 7.-8. september

Seminaret og workshop i Oslo for alle de faglige rådene ble gjennomført 7.- 8. september. Målet var å få en forståelse for oppdraget og å komme i gang med arbeidet i de enkelte rådene. Fra FRHDP deltok 8 representanter.

Presentasjoner og notater fra seminaret skal legges ut på www.yrkeskomp.no som er rådenes felles nettsted for arbeidet med utviklingsredegjørelsene.

På nettsiden er all informasjon samlet; om oppdraget til de faglige rådene, arbeidsområder med de konkrete spørsmålene som rådene skal arbeide med, bakgrunnsinformasjon og kilder, informasjon om Udirs virkemidler. Se kort presentasjon av arbeidet med utviklingsredegjørelsen fra rådsmøtet vedlagt.

Fra diskusjonen;

Det er et godt tidspunkt/momentum for utviklingsredegjørelse for HDP, med mange drivere og prosesser i gang som vil påvirke kompetansebehov og markedssituasjonen for mange av fagene. Temaene bærekraft, grønn omstilling, digitalisering og vurdering av vg opplæring og fagskoler, og høyere utdanning, er alle temaer som treffer tradisjonshåndverksfag i dag og framover.

Det er viktig at utdanningsprogrammet, fagene og mulighetene blir gjort bedre kjent for ungdom, det er i dag ikke utdanningstilbud som ungdom får informasjon om. Rådet vurderer at økt synlighet og tilgjengelighet vil være nødvendig for å matche markedssituasjonen framover for mange av fagene.

Med referanse til innleggene fra Riksantikvaren og Kulturdirektoratet ble det pekt på behovet for tverrsektorielt samarbeid om utdanningene og de små fagene. Det ble også pekt på nødvendigheten av dialog og samarbeid mellom

større bedrifter/virksomheter og de små fagene. Det ble pekt på viktigheten av å finne riktig balanse, og se sammenhengen mellom vern av kulturarv, vern av immateriell kulturarv og produksjon/produktutvikling/«bygge nytt» i mange av fagene (båtbygger som eksempel). Det ble vist til sammenheng mellom istandsetting og bruk av bygg. Rådet ser behov for samarbeid og dialog med andre faglige råd, Bygg og anlegg/Salg, service og reiseliv nevnt.

*Kan vi finne et godt begrep/arbeidstittel i stedet for utviklingsredegjørelse?
Tida fram til mai 2024 går fort – viktig at rådet legger en god plan for arbeidet.*

Vedtak:

En arbeidsgruppe bestående av Tor Svarva, Jan Kristian Vestjord, Hildegunn Bjørgen, Marianne Monsrud, lager et forslag til en plan for arbeidet. Rådet ønsker å jobbe med dette som sak på rådsmøtene, og legge inn egne møter/digitale møter ved behov.

Sak 2023/40 Orienteringssaker

Ny statistikk og artikler fra Udir:

Søkere til Håndverk, design og produktutvikling, førsteinntak høst 2023

[Lenke her.](#)

Flere fullfører vg opplæring

[Lenke her.](#)

Yrkesfagopplæringen er blitt mer tilpasset arbeidslivet

[Lenke her.](#)

Tilskudd

Tildelinger av tilskudd til læremidler uten markedsgrunnlag.

Fra HDP har søknad om vg3 bunadtilvirker, fra Filmkonsulentene AS, fått midler.

[Lenke til artikkel her.](#)

Den nye kompetansepakken om læreplaner fagopplæring i bedrift

[Lenke til nettside her.](#)

Høring av læreplaner i modulstrukturert opplæring for voksne

[Lenke til høring her.](#)

Seminarer mv

Løfte håndverket, 17.oktober på Lillehammer, NHI.

Einar Stamnes orienterte om program, [se lenke her.](#)

Sparebankstiftelsen DNBS Håndverkskonferansen 2023

“Markeder for tradisjonshåndverk”

[Program og påmelding her.](#)